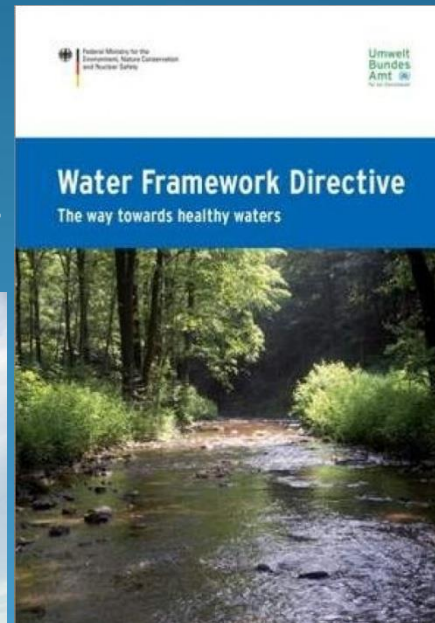

Sustav upravljanja vodnim resursima u Hrvatskoj

Izv. prof. dr. sc. Ivan Čanjevac
canjevac@geog.pmf.hr

Sadržaj

- 1) Struktura upravljanja vodnim resursima u Hrvatskoj
- 2) Povijest vodnoga gospodarstva u Hrvatskoj
- 3) Glavni dokumenti o vodama u Hrvatskoj
- 4) Glavni dokumenti o vodama u EU

Što znače pojmovi vodno dobro i javno vodno dobro?

- Voda nije komercijalni proizvod kao neki drugi proizvodi, nego je naslijeđe koje treba čuvati, štititi i mudro i racionalno koristiti. (Zakon o vodama, čl. 5., st. 1.)
- Vode su opće dobro i imaju osobitu zaštitu Republike Hrvatske. (Zakon o vodama, čl. 7., st. 1.)
- Vode u tijelima površinskih i podzemnih voda ne mogu biti objektom prava vlasništva i drugih stvarnih prava. (Zakon o vodama, čl. 7., st. 2.)

Vodno dobro - iz Zakona o vodama

- Vodno dobro je dobro od interesa za RH i ima njezinu osobitu zaštitu.
- Vodno dobro se koristi na način i pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.
- Vodno dobro služi održavanju i poboljšanju vodnog režima, a osobito je namijenjeno za:
 - 1. građenje i održavanje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za osnovnu melioracijsku odvodnju,
 - 2. održavanje korita i obala vodotoka, te održavanje i uređenje inundacijskog područja,
 - 3. građenje i održavanje građevina za unutarnju plovidbu,
 - 4. provedbu obrane od poplava,
 - 5. korištenje i zaštitu izvorišta voda iz članka 8. stavka 1. točke 4. ovoga Zakona.

Javno vodno dobro - iz Zakona o vodama

- Javno vodno dobro je javno dobro u općoj uporabi odnosno u javnoj uporabi sukladno članku 14. stavku 2. ovoga

Zakona i u skladu s tim je RH

Tko upravlja vodnim resursima u Hrvatskoj?

osobna imovina na drugi način, osim prava vlasništva i na drugo stvarno pravo, osim prava služnosti i prava građenja na način uređen člankom 16. ovoga Zakona.

Ulica grada Vukovara 220, Zagreb

Nacionalno vijeće za vode – imenuje Hrvatski sabor

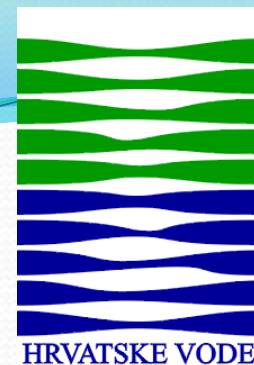
Vlada RH → Ministarstvo poljoprivrede/ Ministarstvo zaštite okoliša i energetike/Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja → **Uprava za vodno gospodarstvo** (4 sektora) --> nositelj vodne politike +

Hrvatske vode

Hrvatske vode su **pravna osoba (*ustanova*) za upravljanje vodama** osnovana Zakonom o vodama („Narodne novine“ broj 107/95 i 150/05); osnivač Hrvatskih voda je Republika Hrvatska.

Obje institucije → Ulica grada Vukovara 220, Zagreb; vidi web stranice obje institucije!

Hrvatske vode - status:

...”pravna osoba posebne vrste (sui generis)”

- nisu trgovačko društvo, ni ustanova, ni državno tijelo
- u drugim zemljama postoje slične ustanove poput agencija za vode ili agencija za upravljanje poriječjima
- **upravljanje, organiziranje**, ali i javne ovlasti u okviru kojih izdaju vodopravne i druge akte, zaključuju ugovore o **koncesijama** i o iskorištavanju javnog vodnog dobra, i dr.

Hrvatske vode - djelatnosti:

Izrada planskih dokumenata za upravljanje vodama

Uređenje voda i zaštita od štetnog djelovanja voda

Melioracijska odvodnja

Korištenje voda

Zaštita voda

Navodnjavanje

Upravljanje javnim vodnim dobrom

Vođenje vodne dokumentacije

Stručni poslovi

Stručni nadzor

Obračun naknada

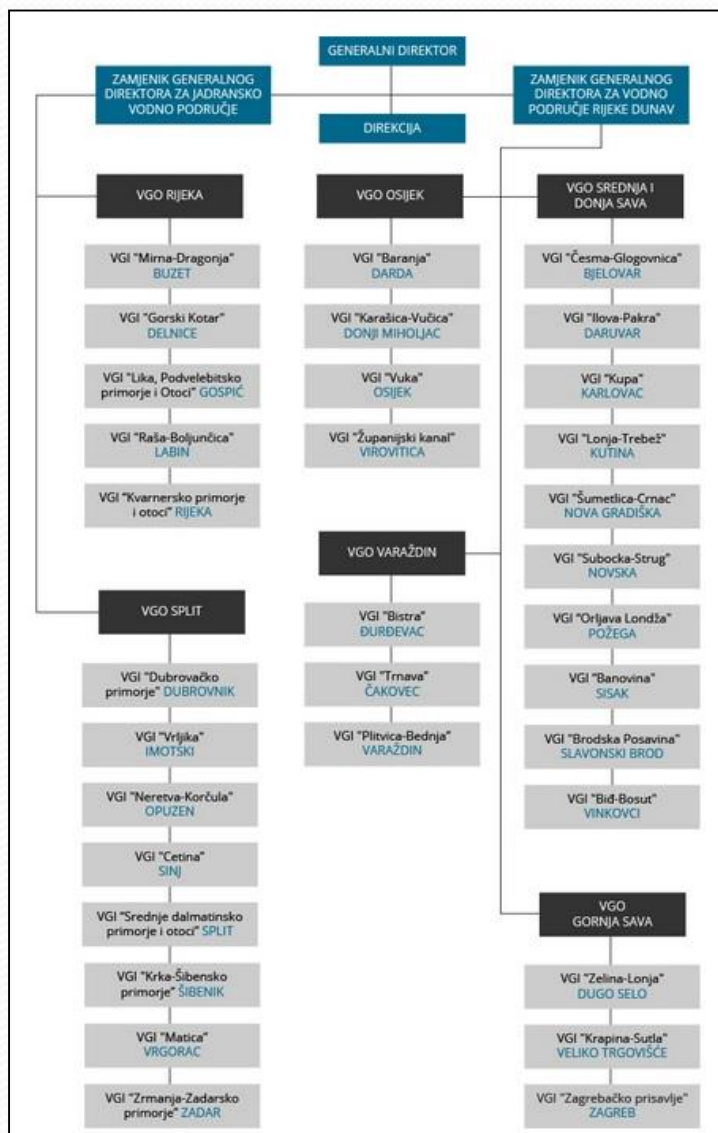
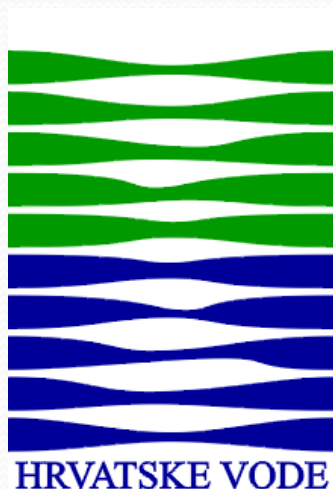
Obračun i naplata vodnih naknada

Upravljanje posebnim projektima

Hrvatske vode – ustroj prema teritorijalnom i funkcionalnom principu:

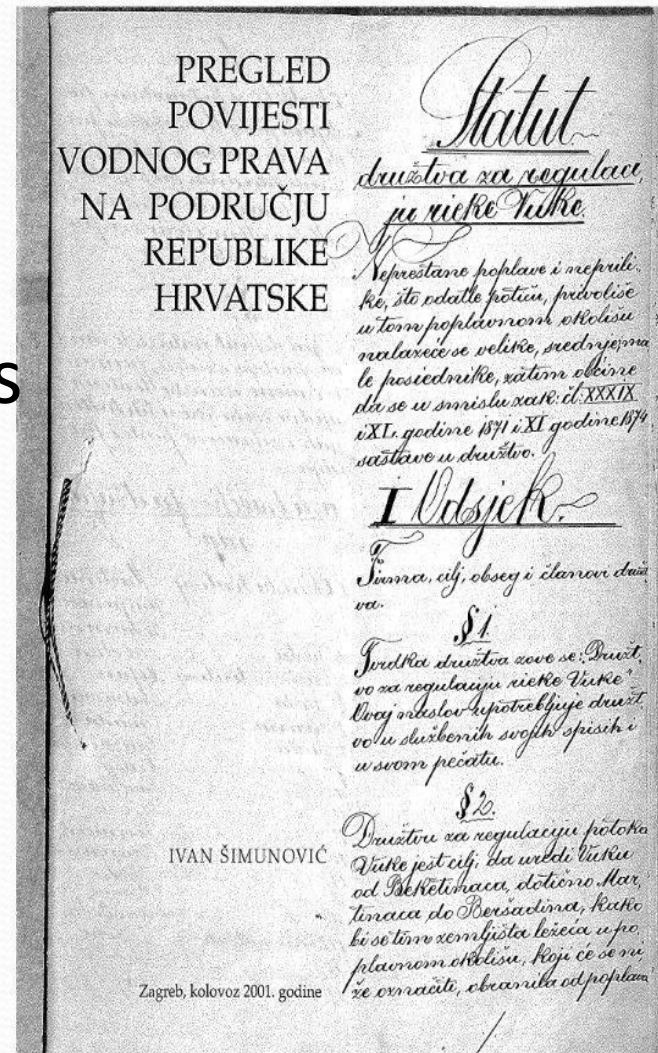
sektori i
službe

VGO (odjeli) i
VGI (ispostave)

2) Povijest vodnoga gospodarstva u Hrvatskoj – 147 godina

- 7. rujna **1876.** godine u **Osijeku** (tadašnja Kraljevina Hrvatske i Slavonije u sastavu A-U Monarhije) je osnovano **Društvo za regulaciju rijeke Vuke** s biskupom Strossmayerom na čelu (nakon donošenja Zakona o vodnom pravu 1891. Zadruga za regulaciju rijeke Vuke)
- > **početak organiziranoga upravljanja vodama u Hrvatskoj**

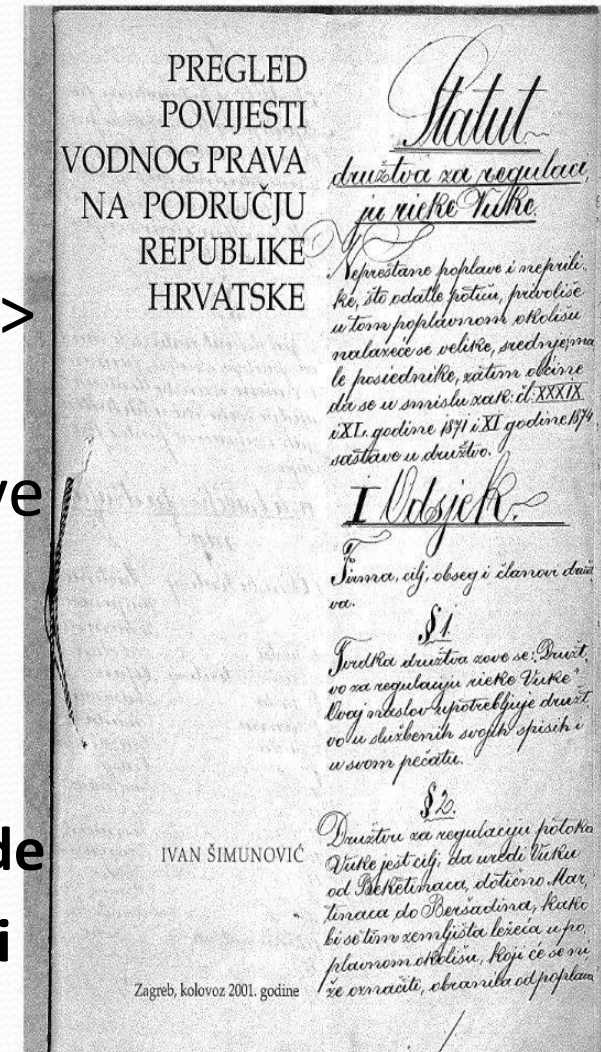

2) Povijest vodnoga gospodarstva u Hrvatskoj – 146 godina u 5 razdoblja

- 1854. *Nasipsko društvo u Dardi*
- 1864. *Društvo za regulaciju Mirne*
- 1870.-ih g. *prvi zakonski akti*

2.1) 1876.-1918.

- 1876. *Društvo za regulaciju rijeke Vuke* --> zbog potrebe regulacije i **obrane od poplava, isušivanja močvara i uspostave plovnih putova** na području rijeke Vuke
- 1891. **Zakon o vodnom pravu – vodne zadruge**
- 1896. **Građevna uprava za uređenje Save na području Zagreba → prvo upravno tijelo za vode**
- 1901. **Odsjek za vodogradnje pri Zemaljskoj vladi**

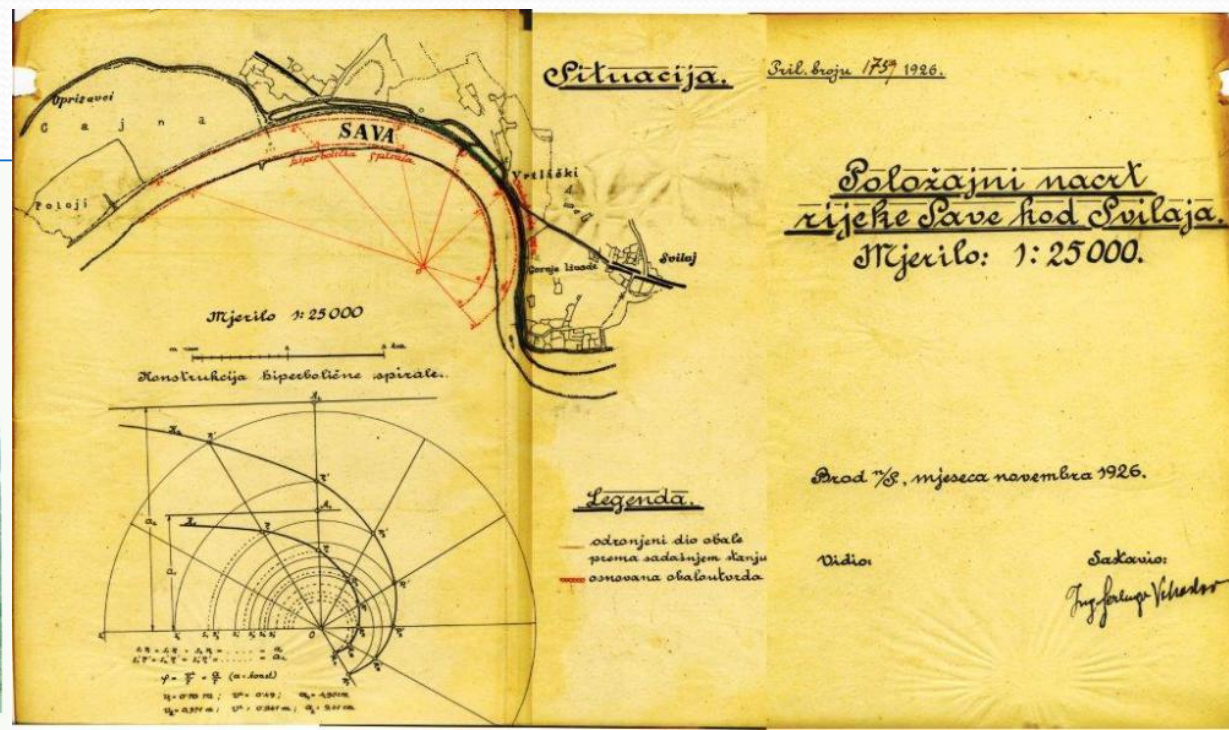

2) Povijest vodnoga gospodarstva u Hrvatskoj – 146 godine u 5 razdoblja

2.2) 1918.- 1945.

- Direkcija voda Kraljevine SHS; i dalje brojne vodne zadruge
- 1930./1931. Zakon o uređenju bujica i vododerina i Zakon o iskorištavanju vodnih snaga

Preloženje nasipa tadašnjom tehnikom i ručnim radom, ljeti 1927. god. u selu Boku (km 602).

2) Povijest vodnoga gospodarstva u Hrvatskoj – 146 godina u 5 razdoblja

2.3) 1945.- 1990.

- vodne zadruge → **vodne zajednice** (od 1952.)
- uvodi se **vodni doprinos** iz kojeg se financiraju radovi
- **1965. Zakon o vodnom pravu** - prvi cjelovit zakon kojim se pravno uređuje područje voda i vodnoga gospodarstva (nakon 1891. g); iste godine Zakon o vodama SR Hrvatske: podjela na četiri vodna područja → za svako opće vodoprivredno poduzeće
- 1980. SOUR Vodoprivreda Hrvatske

2) Povijest vodnoga gospodarstva u Hrvatskoj – 146 godina u 5 razdoblja

2.4) 1991.- 2009.

- Zakon o vodama od 1991. - ukidanje “samoupravnog sustava” - prijelaz prema javnim vodoprivrednim poduzećima
- **Zakon o vodama od 1996.** - *vode su opće dobro na koje nitko nema pravo vlasništva*
- Organizacijski se dijele poslovi *upravljanja* od poslova *građenja i održavanja* koji se privatiziraju (trgovačka društva) - višegodišnji ugovori ali nema monopola?
- Hrvatska vodoprivreda → Hrvatske vode (1996.)
- Ministarstvo vodoprivrede → Državna uprava za vodoprivredu → Uprava vodnoga gospodarstva

2) Povijest vodnoga gospodarstva u Hrvatskoj – 146 godina u 5 razdoblja

2.5) 2009. – 2019. (2021.)

- **Zakon o vodama 2009.** - završeno usklađivanje s pravnom stečevinom EU
- utvrđena vodna područja, područja “podslivova” i područja “malih slivova” → osnovna jedinica operativnog upravljanja vodama
- uvodi se “branjeno područje” kao temeljna jedinica obrane od poplava
- Uprava za vodno gospodarstvo (4 sektora) --> nositelj vodne politike koju onda provode *Hrvatske vode*

2) Povijest hidrološke službe u Hrvatskoj

- u 17. st. prve bilješke o visini vodostaja u Hrvatskoj
- **1817. prva hidrološka postaja na rijeci Savi kod Stare Gradiške (prije >200 godina!).** Nedugo zatim slijedi osnivanje još nekoliko hidroloških postaja na Savi, Dravi, Dunavu i Kupi.
- 1840. Leonard Barun von Zornberg započinje prva mjerenja protoka u Hrvatskoj na rijeci Savi i provodi ih do 1844.
- 1866. Lapajine uspostavlja službu mjerenja protoka u okviru građevinskog odsjeka Kraljevske hrvatsko-slavonsko-dalmatinske zemaljske vlade u Zagrebu i do 1918. obavljeno je 181 mjerenje
- uprava nad hidrološkom službom **do 1918. bila je pod Središnjim hidrološkim uredom u Beču...** 1947. postaje dio DHMZ.

3) Glavni dokumenti o vodama u Hrvatskoj

Zakon o vodama (2009.; 2021.)

Strategija upravljanja vodama (2008.)

Planovi upravljanja vodnim područjima (2022.-2027.)

→ Vodno područje rijeke Dunav

→ Jadransko vodno područje

Višegodišnji programi gradnje

Financijski plan i Plan upravljanja vodama → svake godine

Plan upravljanja vodnim područjima 2022.-2027. se sastoji od dvije komponente upravljanja vodnim područjima:

Komponenta A: *Upravljanje stanjem voda*, sadržajno usklađena s odredbama članka 36. Zakona o vodama, odnosno odredbama članka 13. i dodatka VII. **Okvirne direktive o vodama (2000/60/EZ)**

Komponenta B: *Upravljanje rizicima od poplava*, sadržajno usklađena s odredbama članka 112. Zakona o vodama, odnosno odredbama članka 7. i Dodatka **Direktive o procjeni i upravljanju poplavnim rizicima (2007/60/EZ)**.

4) Glavni dokumenti o vodama u EU

Okvirna direktiva Europske Unije o vodama (ODV)

ili Direktiva 2000/60/EC Europskog parlamenta:

- Stupila na snagu 22.12.2000. - prekretnica vodnoga gospodarstva Europe premda se od 1970.-ih donose različiti propisi.
- Petogodišnji proces pregovaranja rezultirao je dogovorom oko **ključnih principa** suvremenog upravljanja vodnim resursima koji su temelj ODV-a

Koja je svrha ODV-a?

Direktiva uspostavlja **okvir za zaštitu svih voda** (unutarnjih površinskih, prijelaznih, obalnih i podzemnih voda) **čime:**

- **sprječava** daljnje pogoršanje, **štiti i poboljšava** status vodnih resursa
- **promovira** održivo korištenje voda temeljeno na dugotrajnoj zaštiti vodnih resursa
- **cilja** na poboljšanje zaštite i unaprijeđenje vodnih ekosustava
- **osigurava** progresivno smanjivanje onečišćenja podzemnih voda i prevenciju budućih onečišćenja
- **pridonosi** smanjenju negativnih učinaka poplava i suša.

Koji su ključni ciljevi ODV-a?

Glavni cilj ODV-a je **Dobar ekološki status** voda do 2015. → oko 53% vodnih tijela (oko 40 % 2009.) --> novi rok 2027.

Good ecological status: *The values of the biological quality elements for the surface water body type show **low levels of distortion resulting from human activity**, but deviate only slightly from those normally associated with the surface water body type under undisturbed conditions (ODV, 2000.).*

Ključni ciljevi ODV-a u koliziji s ostalim dokumentima?

**Direktiva o procjeni i upravljanju poplavnim rizicima
(2007/60/EZ)**

**Direktiva o promicanju uporabe energije iz obnovljivih
izvora (2009/28/EZ)**

Koje su ključne aktivnosti koje zemlje članice moraju poduzeti?

Odrediti poriječja unutar svoje zemlje (River Basin Districts) i ustanove za upravljanje → **analizirati značajke poriječja - pritiske, posljedice i gospodarenje vodom** → prilagoditi sustav ekološkog statusa → uspostaviti mrežu za monitoring (nadgledanje) → odrediti mjere za postizanje okolišnih ciljeva ODV-a → proizvesti **Planove upravljanja** do 2009. → revidirati **cijenu vode** koja će podupirati održivo upravljanje vodnim resursima → donijeti operativni plan mjera → primijeniti programe i mjere i postići okolišne ciljeve do 2015. (2027.)

Okvirna direktiva EU o vodama

Zajednička provedbena strategija

- **CIS vodiči** (Common Implementation Strategy - Guidance Documents) - do sada 37 CIS-a

Vidi web:

http://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/objectives/implementation_en.htm